

Rakenteellinen sosiaalityö Siun sotessa

Vaikuttamistoimielimet

Toukokuu 2024

Maiju Kallio

Projektisuunnittelija

Sosiaalihuollon kirjaamiskoordinaattori (YTM, sosiaalityö)
Hyvinvointia ja Kestäviä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja
Pohjois-Karjalassa 2022-2025 -hanke

Anni Mäkelä

Johtava sosiaalityöntekijä

Lapsiperheiden palvelut

Hyvinvointia ja Kestäviä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja
Pohjois-Karjalassa 2022-2025 -hanke

Siun
SOTE

Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue | www.siunsote.fi

Rakenteellinen sosiaalityö

- Rakenteellinen sosiaalityö (SHL 1301/2014, 7§) on sosiaalihuollon työväline, jonka tavoitteena on edistää kansalaisten hyvinvointia ja vähentää eriarvoisuutta.
 - Tuottamalla ja välittämällä tietoa asukkaiden hyvinvoinnista sekä sosiaalisista ongelmista
 - Nostamalla esiin ilmiöitä sekä niiden yhteiskunnallisia yhteyksiä
 - Kehittämällä toimenpide-ehdotuksia sosiaalisten ongelmien ehkäisemiseksi sekä asuin- ja toimintaympäristöjen kehittämiseksi
- Perustuu ymmärrykseen siitä, että sosiaalisten ongelmien juurisyyt ovat eriarvoisuutta tuottavissa ja ylläpitävissä rakenteissa
 - Rakenteisiin vaikuttamalla voidaan edistää yksilöiden ja yhteisöiden hyvinvointia
- Tavoitteena monitoimijuus, mukana voivat olla mm. kolmas sektori sekä kunnat

Rakenteellisen sosiaalityön kehittäminen

- Rakenteellisen sosiaalityön kehittäminen on aloitettu **Tulevaisuuden sote-keskus –hankkeessa vuosina 2022-2023**
- Kehittämistyö jatkuu osana **Hyvinvointia ja Kestäviä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja Pohjois-Karjalassa –hanketta vuosina 2023-2025**
 - Osa Suomen kestävän kasvun ohjelmaa 2022-2025
- Hanketyön tavoitteet:
 - Luodaan hyvinvointialueelle **toimintamalli ja yhteistyörakenteet rakenteellisen sosiaalityön tekemiseen**
 - Pyrkimyksenä päästä **analysoimaan systemaattisesti** sosiaalihuollosta asiakastyön, sosiaalisen raportoinnin sekä alueellisen ja kansallisen tilastoinnin ja raportoinnin kautta kertyvää tietoa
 - Tavoitteena, että edellä mainittua **monimuotoista tietoa pystytään sitomaan osaksi päätöksenteon rakenteita ja tiedolla johtamista** niin sosiaalihuollon sisällä kuin laajemmin hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä osallisuuden vahvistamistyössä.

Rakenteellinen sosiaalityö Siun sotessa

- Rakenteellisen sosiaalityön kokonaisuuden johtaminen kuuluu Perhe- ja sosiaalipalveluiden toimialueen toimialuejohtajalle sosiaalihuollon johtavana viranhaltijana (vs.toimialuejohtaja Tuuli Ollila)
 - Käytännössä rakenteellisen sosiaalityön kehittämisestä ja ohjaamisesta huolehtii rakenteellisen sosiaalityön (RAKE) työryhmä, joka toimii **sekä ohjausryhmänä että toiminnallisena työryhmänä**
 - RAKE-työryhmään nimetään sekä Perhe- ja sosiaalipalveluiden johtotiimistä sekä Ikäntyneiden palveluiden johtotiimistä toimialueiden johdon edustajat
 - RAKE-työryhmän kokoonpano vahvistetaan Perhe- ja sosiaalipalveluiden johtotiimin sekä Ikäntyneiden palveluiden johtotiimin toimesta
- Siun soten rakenteellisen sosiaalityön työryhmä on perustettu vuonna 2023 Tulevaisuuden sotekeskus –hanketyön tueksi ja sosiaalisen raportoinnin käyttöönoton edistämiseksi. Ryhmä on koostunut pääasiassa Perhe- ja sosiaalipalveluiden palvelualueiden työntekijöistä.
 - Vuodesta 2024 alkaen ryhmään nimetään 1 varsinainen jäsen ja 1 varajäsen jokaiselta palvelualueelta Perhe- ja sosiaalipalveluista sekä Ikäntyneiden palveluista.

Rakenteellinen sosiaalityö Siun sotessa

- Työryhmän toiminnan koordinoinnista vastaa Hyvinvointia ja Kestäviä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja Pohjois-Karjalassa –hankkeen hanketyöntekijät hankekauden ajan vuoden 2025 loppuun.
 - Tavoitteena pysyvien toimintamallien ja roolien kehittäminen sekä rakenteelliseen sosiaalityöhön ohjattavan työresurssin hahmottaminen hankekauden aikana
 - Hanketyöntekijät toimivat ryhmän koollekutsujina, puheenjohtajina ja sihteereinä hankekauden ajan
- Työryhmän tapaamisten muistiot julkaistaan Siun soten intrassa Tiedostopankissa ja Rakenteellisen sosiaalityön intrasivulla.
- Rakenteellisen sosiaalityön toteuttamista ohjataan toteuttamissuunnitelmalla, joka laaditaan ensimmäistä kertaa käynnissä olevan hanketyön tuloksena.

Rakenteellinen sosiaalityö Siun sotessa

Tavoite: Rakenteellisen sosiaalityön osaamisen vahvistaminen

• Ammatillisen osaamisen vahvistaminen

- Rakenteellisen sosiaalityön työryhmän jäsenten kouluttaminen (Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen valmennus)
- Mahdollisuus osallistua Karelia ammattikorkeakoulun opintojaksolle Rakenteellinen työ ja vaikuttaminen
- Rakenteellisen sosiaalityön työryhmän järjestämät infotilaisuudet koko henkilöstölle ja palvelualueittain
- Rakenteellisen sosiaalityön infomateriaalien koostaminen ja julkaisu

• Rakenteellisen sosiaalityön työryhmän viestintäosaamisen vahvistaminen

- Yhteistyö ja työpajat hyvinvointialueen viestintäasiantuntijoiden kanssa
- Hyvinvointialueen viestintäohjeeseen sekä palvelualueiden viestintäsuunnitelmiin tutustuminen osana rakenteellisen sosiaalityön työryhmän toimintaa

• Yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumisen vahvistaminen

- Rakenteellisen sosiaalityön työryhmän laatimat vuosittaiset kannanotot ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin aiheisiin liittyen
- Yhteistyö ja vuoropuhelu median ja poliittisten päättäjien kanssa

Tavoite: Asiakasryhmien ja palvelutehtävien yhdyspintatyöskentelyn kehittäminen

- Hyvien käytäntöjen dialogi ja sen hyödyntäminen – rakenteellisen sosiaalityön työryhmä perehtyy hyvien käytäntöjen dialogin menetelmään ja ryhtyy luomaan siihen perustuvaa toimintamallia ilmiötason tiedon käsittelyyn.

Rakenteellinen sosiaalityö Siun sotessa

Tavoite: Rakenteellisen sosiaalityön toimintatapojen juurruttaminen

- **Sosiaalisen raportoinnin toimintamalli**
 - Ilmiöraporttien läpinäkyvä ja yhdenmukainen käsittely
 - Säännöllinen koontiraportointi ja siitä tiedottaminen
- **Rakenteellisen sosiaalityön työryhmän tehtävän määrittely ja toiminnan juurruttaminen**
 - Toteutus suunnitelma toiminnan ohjenuorana ja vuosikellon pohjana
 - Työryhmätoimintaan sitoutuminen
 - Toiminnan säännöllinen arviointi

Tavoite: Ilmiötason tiedon tuottaminen sosiaalihuollon asiakasrajapinnasta

- **Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjelman painopisteiden huomioiminen osana sosiaalisen raportoinnin toimintamallia**
 - Painopisteet nostetaan näkyville ilmiöraportointilomakkeelle
- **Sosiaalisen raportoinnin toimintamallin juurruttaminen laajasti sosiaalihuoltoon**
- **Yhteisösosiaaliohjaajauksen käynnistäminen hyvinvointialueella**

Sosiaalinen raportointi

- Tiedontuotannon menetelmä, jolla kerätään tietoa asiakasrajapinnasta
 - Ei asiakaskohtaista raportointia ja tiedonkeruuta, vaan toistuvia laajempia ilmiöitä
 - Ei välttämättä mitattavissa olevaa dataa, vaan myös hiljaista tietoa alueen asukkaista, olosuhteista ja ilmiöistä
- Ilmiöraportointiin käytössä verkkolomake, jolla jokainen sosiaalipalveluissa työskentelevä tai terveydenhuollossa toimiva sosiaalihuollon ammattilainen voi tuoda esiin havaitsemiaan ilmiöitä
 - Voi tehdä nimettömänä
 - Positiivisia, negatiivisia tai neutraaleja ilmiöitä
 - Raportit käsitellään neljännesvuosittain rakenteellisen sosiaalityön työryhmässä, ilmiöraporttien pohjalta kootaan vuosittain laajempi sosiaalinen raportti julkaistavaksi
- Saavutettua tietoa hyödynnetään hyvinvointialueen toiminnan kehittämisessä, johtamisessa ja päätöksenteossa
 - Käsittely rakenteellisen sosiaalityön työryhmässä sekä palvelualueiden johtotiimeissä
 - Toimenpide-ehdotusten luominen raportoitujen ilmiöiden perusteella

Ensimmäinen sosiaalinen raportti

- Sosiaalista raportointia pilotoitiin Tulevaisuuden sotekeskus –hankkeessa 9/2022-12/2023
 - Pilottivaiheessa raportointiin pystyivät osallistumaan työikäisten palveluiden ja osittain lapsiperhepalveluiden sosiaalityöntekijät ja –ohjaajat
 - Raportteja kertyi yhteensä 42 kpl
- Siun soten ensimmäinen sosiaalinen raportti julkaistiin tammikuussa 2024
- Raportit luokiteltiin viiden teeman alle ja rake-työryhmä työsti teemoja edelleen toimenpide-ehdotuksiksi
- Sosiaalinen raportti esitellään toukokuussa hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimille ja elokuussa hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen lautakunnalle

Raportoinnin teemat 2022-2023

Oikea-aikainen palveluihin pääsy (n=11)

- Asiakkaat ohjautuvat sosiaalipalveluihin vasta, kun ongelmat ovat jo kärjistyneet ja niiden ratkominen mutkistunut
- Sosiaalipalveluihin heijastuu muiden palveluiden ruuhkautuminen
- Mielenterveysongelmien määrän kasvu näkyy sosiaalipalveluissa

Palvelujen yhteen toimivuus (n=13)

- Työikäisten sosiaalipalveluilla ja mielenterveys- ja päihdepalveluilla on paljon yhteisiä asiakkaita, mutta asiakaskohtaista yhteistyötä niukasti
- Siun soten sosiaalipalveluiden työntekijöiltä kuluu paljon aikaa asiakkaiden Kela-asioiden selvittelyyn eikä yhteistyö aina ole saumatonta

Toimeentulo ja työllisyys (n=6)

- Riittämätön toimeentulo koskettaa monia asukkaita aiheuttaen ongelmien ja palveluntarpeen kasautumista

Organisaation toimintatavat (n=7)

- Työtehtävien ja työnjaon selkiyttäminen vähentää stressiä ja parantaa työhyvinvointia
- Epäselvät ohjeistukset aiheuttavat kuormitusta

Muut teemat (n=5)

Rake-työryhmän ehdotukset 2022-2023

Yhteistyön vahvistaminen sosiaalihuollon palvelutehtävien välillä

Yhteistyön vahvistaminen sosiaali- ja terveydenhuollon välillä (erityisesti miepän kanssa)

Joustavat yhteydenottokanavat ("viranomaislinjat") eri palveluiden välille

Osaamisen vahvistaminen monialaisesta yhteistyöstä

Nettisivujen ja yhteystietojen ajantasaisuuden parantaminen

Yhteiset työkokoukset yli palvelu- ja aluerajojen

Sosiaalihuollon tietotuotannon vahvistaminen

Rakenteellinen sosiaalityö Siun sotessa

- Jokainen sosiaalihuollon ammattilainen voi ja saa ottaa rakenteellisen sosiaalityön silmälasit käyttöön
 - Asiakastyötä tehtäessä voidaan miettiä ja pyrkiä tunnistamaan, mitä ovat juurisyyt ja onko juurisyistä löydettävissä rakenteellisia/yhteiskunnallisia seikkoja.
 - Voidaan miettiä, keitä muita asia kiinnostaa, mistä löytyisi kumppaneita asiaa edistämään - ja millä tahoilla oikeastaan onkaan ratkaisun avaimet
 - Voidaan opetella uusia vaikuttamisen tapoja, esimerkiksi ilmiöraportointi ja rohkeampi viestintä niin sisäisesti kuin ulkoisesti – viestintäosaamisen vahvistaminen.

Meillä kaikilla on lupa toimia, lupa vaikuttaa.

Lupa toimia, lupa vaikuttaa.

Lisätietoa:

[Rakenteellinen sosiaalityö \(sharepoint.com\)](#)

Ilmiöraportoinnin lomake:

<https://forms.office.com/e/fvs4L5taX3>